

VSEBINA

Dr. Zlatka Cugmas	3 POVEZANOST MED OTROKOVO NAVEZANOSTJO NA VZGOJITELJICO IN VZGOJITELJIČINIMI OSEBNOSTNIMI LASTNOSTMI IN VREDNOTAMI
Dr. Matjaž Duh,
Jerneja Herzog	17 PREFERENCE DO LIKOVNIH MOTIVOV PRI UČENCIH PRVEGA TRILETJA OSNOVNE ŠOLE
Dr. Petra Starbek,
dr. Marjanca Starčič Erjavec,
dr. Cirila Peklaj	33 UPORABA MULTIMEDIJE PRI UČENJU GENETIKE
Dr. Alenka Lipovec,
Eva Ferik	53 MATEMATIČNO ZNANJE ZA POUČEVANJE
Dr. Alenka Žbogar	71 JEZIKOVNA PISMENOST IN OSNOVNOŠOLSKI POUK SLOVENŠČINE
Dr. Smiljana Gartner	86 PRIPOVEDKE KOT MOTIVACIJSKO SREDSTVO ZA FILOZOFIČNOST Z OTROKI
Dr. Katja Košir	99 ODNOSI Z VRSTNIKI IN UČITELJI TER NJIHOV POMEN ZA ŠOLSKO PRILAGOJENOST
Dr. Eva Klemenčič	114 DRŽAVLJANSKA IN DOMOVINSKA VZGOJA DANES
Dr. Ana Kozina,
Mojca Rožman,
dr. Tina Vršnik Perše,
dr. Tina Rutar Leban	127 NAPOVEDNA VREDNOST RAZLIČNIH OCEN ŠOLSKE KLIME ZA DOSEŽKE V RAZISKAVAH TIMSS
Dr. Vesna Novak,
Jerneja Šifrer,
dr. Polona Šprajc	145 PRIPRAVLJENOST ŠTUDENTOV ZA SODELOVANJE V KARIERNEM CENTRU FAKULTETE
Dr. Snežana Babić Kekez	158 VLOGA ŠOLE PRI SPREMLJANJU POPULACIJSKE POLITIKE
Mag. Miha Pauko,
dr. Franc Čuš,
dr. Boštjan Gomišček	172 MODEL NOTRANJNH INSTITUCIONALNIH EVALVACIJ NA UNIVERZI V MARIBORU

CONTENTS

- Zlatka Cugmas, Ph.D. 3 THE CONNECTION BETWEEN THE CHILD'S ATTACHMENT TO HIS/HER KINDERGARTEN TEACHER AND THE TEACHER'S PERSONALITY TRAITS AND PERSONAL VALUES
- Matjaž Duh, Ph.D.,
Jerneja Herzog 17 PREFERENCES FOR ART MOTIFS IN PUPILS OF THE FIRST THREE YEARS OF PRIMARY SCHOOL
- Petra Starbek, Ph.D.,
Marjanca Starčič Erjavec, Ph.D.,
Cirila Peklaj, Ph.D. 33 USE OF MULTIMEDIA IN GENETICS INSTRUCTION
- Alenka Lipovec, Ph.D.,
Eva Ferk 53 MATHEMATICAL KNOWLEDGE FOR TEACHING
- Alenka Žbogar, Ph.D. 71 LINGUISTIC LITERACY AND SLOVENIAN INSTRUCTION IN PRIMARY SCHOOLS
- Smiljana Gartner, Ph.D. 86 TALES AS A MEANS OF MOTIVATION TOWARDS PHILOSOPHICAL REFLECTION WITH CHILDREN
- Katja Košir, Ph.D. 99 PEER TO PEERS AND PEER TO TEACHERS RELATIONS AND THEIR ROLE IN PUPILS' SCHOOL ADJUSTMENT
- Eva Klemenčič, Ph.D. 114 CITIZENSHIP AND PATRIOTIC EDUCATION TODAY
- Ana Kozina, Ph.D.,
Mojca Rožman,
Tina Vršnik Perše, Ph.D.,
Tina Rutar Leban, Ph.D. 127 PREDICTIVE VALUES OF DIFFERENT SCHOOL CLIMATE EVALUATIONS FOR TIMMS RESEARCH FINDINGS
- Vesna Novak, Ph.D.,
Jerneja Šifrer,
Polona Šprajc, Ph.D. 145 READINESS OF STUDENTS TO BECOME ACTIVE MEMBERS OF THE FACULTY CAREER CENTRE
- Snežana Babić Kekez, Ph.D. 158 A SCHOOL'S ROLE IN THE POPULATION POLICY IMPLEMENTATION PROGRAMME
- Miha Pauko, M.A.,
Franc Čuš, Ph.D.,
Boštjan Gomišček, Ph.D. 172 THE MODEL OF THE INTERNAL INSTITUTIONAL EVALUATIONS AT THE UNIVERSITY OF MARIBOR

Dr. Zlatka Cugmas

Povezanost med otrokovo navezanostjo na vzgojiteljico in vzgojiteljičinimi osebnostnimi lastnostmi in vrednotami

Izvirni znanstveni članek

UDK 373.064.2

KLJUČNE BESEDE: navezanost, vzgojiteljica, osebne vrednote, osebnost

POVZETEK – Cilj študije je bil odkriti zvezo med otrokovo navezanostjo na vzgojiteljico in vzgojiteljičinimi osebnostnimi lastnostmi in osebnimi vrednotami. Šest-impetdeset vzgojiteljic je ocenilo vedenje navezanosti za 274 vrtčevskih otrok, starih od tri do šest let, na osnovi Lestvice otrokove navezanosti na vzgojiteljico (Cugmas, 2009). Pri vzgojiteljicah je bila uporabljena tudi prilagojena Lestvica osebnih vrednot (Pogačnik, 2002). Osebnostne značilnosti vzgojiteljic so bile merjene z lestvico BFQ (Velikih pet faktorjev osebnosti), katere avtorji so Caprara, Barbaranelli in Gorgogni, v Sloveniji pa so jo leta 1997 priredili Bucik, Boben, Hruševar-Bobek in Krajnc. Lestvica temelji na Modelu velikih pet faktorjev osebnosti in vsebuje naslednje podlestvice: energija, sprejemljivost, vestnost, čustvena stabilnost in odprtost. V raziskavi smo odkrili veliko pomembnih korelacij med otrokovo navezanostjo na vzgojiteljico in njenimi osebnostnimi lastnostmi in vrednotami.

Original scientific paper

UDC 373.064.2

KEYWORDS: attachment, kindergarten teacher, personal values, personality

ABSTRACT – The goal of the present study was to investigate the connection between the child's attachment to his/her kindergarten teacher and the teacher's personality traits and personal values. Fifty-six kindergarten teachers participated in the evaluation of attachment behaviour of 274 kindergarten children, aged from 3 to 6 years, carried out on the basis of the Scale of child's attachment to his/her kindergarten teacher (Cugmas, 2009). The revised Personal values scale (Pogačnik, 2002) was administered to the teachers. Personality characteristics were measured using the Self-report scale BFQ (Big Five Questionnaire) by Caprara, Barbaranelli and Borgogni, adapted and standardized in Slovenia in 1997 by Bucik, Boben, Hruševar-Bobek and Krajnc. The scale is based on the Five-factor model of personality and includes five dimensions: energy (extraversion), agreeableness, conscientiousness, emotional stability, and openness. We established many significant correlations between the child's attachment and the personal and value characteristics of his/her kindergarten teacher.

1. Uvod

Problem prispevka je predstaviti raziskave, ki odkrivajo, ali je tip otrokove navezanosti na vzgojiteljico v vrtcu povezan z vzgojiteljičinimi osebnostnimi lastnostmi in osebnimi vrednotami.

Van IJzendoorn, Sagi in Lambermon (1992) navajajo pet kriterijev za identifikacijo objekta navezanosti. Po pregledu številnih empiričnih raziskav zaključujejo, da

Dr. Matjaž Duh, Jerneja Herzog

Preference do likovnih motivov pri učencih prvega triletja osnovne šole

Izvirni znanstveni članek

UDK 373.016:74

KLJUČNE BESEDE: likovna vzgoja, osnovna šola, prvo triletnje, preference do likovnih motivov, spol, stratum

POVZETEK – Izbira motiva pri pedagoškem delu pri likovni vzgoji je z motivacijskega vidika izjemno pomembno, saj motiv predstavlja afektivni del likovne naloge. Čustveno odzivanje učencev tako pri percipiranju umetniških del kot pri lastnem ustvarjalnem delu predstavlja pomemben dejavnik v razumevanju in odzivanju na likovno umetnost. V prispevku predstavljamo rezultate empirične raziskave, katere namen je bil ugotoviti, kakšne so preference do likovnih motivov na umetniških delih pri učencih tretjega razreda osnovne šole. Rezultati raziskave so pokazali obstoj statistično značilne razlike glede na spol v vseh primerih, glede na socialni stratum pa samo v nekaterih. Ugotovljamo, da bi bilo dobro, da učitelji pri vizualizaciji likovne naloge po načelu eksemplarnosti izbirajo takšna umetniška likovna dela, ki jih bodo lahko ponotranjili učenci obeh spolov.

Original scientific paper

UDC 373.016:74

KEYWORDS: visual arts education, primary school, first three years, preferences for art motifs, gender, stratum

ABSTRACT – From the motivational point of view, choosing motifs in visual arts education is exceptionally important, as the motif represents the affective part of visual arts education. The emotional response of pupils, both in the perception of artwork and in their own creations, represents an important factor in understanding art and responding to it. The article presents the results of an empirical study, the purpose of which was to identify the preferences for art motifs in the artwork of pupils of the first three years of primary school. The results of our study indicate statistically significant differences with regard to gender in all the studied cases and with regard to the social stratum in some of the cases. It was established that when visualising an artistic task, teachers should employ the principle of exemplary teaching in choosing such works of art that can be internalised by pupils of both genders.

1. Uvod

V osnovnošolskem izobraževanju omogoča predmet likovna vzgoja učencem permanentno lastno ustvarjalno izražanje. Ob tem se učenci srečajo tudi s percipiranjem in recipiranjem, torej vrednotenjem umetniških del. Z vrednotenjem se učenci srečajo v različnih fazah pouka, ko jim učitelji s pomočjo originalov ali medijev predstavijo nek likovni fenomen. Tako jim na umetninah približajo in razložijo likovni motiv, problem ali tehniko. Z vrednotenjem pa se učenci srečajo tudi, ko si ogledajo galerijo ali drug prostor z likovnimi umetniškimi deli. Preference učencev do umetniških stvaritev lahko gledamo z dveh vidikov. Z ene strani je otrokov naravni in prirojeni občutek za likovni red, z druge strani pa naučeni za lepo in estetsko (Zupančič, 2009).

Uporaba multimedije pri učenju genetike

Izvirni znanstveni članek

UDK 37.091.3-055.1/3

KLJUČNE BESEDE: učenje z multimediji, spol, poznavanje in razumevanje procesa izražanja genov, ohranjanje znanja in razumevanja

POVZETEK – Glavni namen raziskave je bil ugotoviti, ali obstajajo razlike v učinkovitosti učenja izražanja genov z multimediji in nekaterimi drugimi načini učenja med fanti in dekleti. V ta namen smo 468 dijakov, od tega 193 fantov in 275 deklet, štirih ljubljanskih srednjih šol razdelili v štiri eksperimentalne skupine: prva skupina se je učila smo z besedilom, druga z besedilom in slikami, tretja pri klasični uri in četrta z multimedijo. Vsak dijak je en teden pred učenjem rešil preizkus predznanja. Takoj po učenju je sledilo reševanje preizkusa znanja. Trajnost znanja in razumevanja smo preverili z reševanjem ponovnega preizkusa znanja po petih tednih po učenju. Rezultati naše raziskave kažejo, da uporaba multimedije ali vsaj besedila s slikami pri učenju izražanja genov prispeva k boljšemu znanju tako pri dekletih kot fantih ter boljši trajnosti znanja pri obeh spolih. Razlike med fanti in dekleti pa obstajajo v trajnosti razumevanja, kjer fantje ohranijo boljše rezultate pri učenju z multimedijo v primerjavi z ostalimi v eksperimentalnih skupinah. In nenazadnje, v naši raziskavi ni bilo pomembnih razlik med fanti in dekleti, ki so se učili z multimedijo niti v pridobljenem znanju in razumevanju niti v njuni trajnosti.

Original scientific paper

UDC 37.091.3-055.1/3

KEYWORDS: learning with multimedia, gender, comprehension and understanding of gene expression, retention of knowledge and comprehension

ABSTRACT – The main goal of our study was to explore whether the use of multimedia in genetics instruction contributes more than other instructional modes to students' knowledge and comprehension, depending on their gender. In a quasi-experimental design, four comparable groups of 3rd and 4th grade high school students were taught the process of gene expression: group 1 was taught only by reading a text, group 2 by text supplemented with illustrations, group 3 in the traditional lecture format, and group 4 using multimedia that integrated two short computer animations. To be able to assess the students' knowledge and comprehension throughout the whole research, all students were administered one pre-test, which they filled out one week before learning, and two post-tests, one immediately after learning in four different instructional modes and one after five weeks. The findings of our research lead to the conclusion that, when learning genetics, better learning outcomes of males and females can be obtained with the use of multimedia or at least with illustrations near text. The use of multimedia also leads to better retention of knowledge by both genders when compared to other experimental groups, but to better retention of comprehension only by males. And finally, there was no difference between males and females when learning with multimedia considering their acquisition of knowledge and improvement in comprehension as well as retention.

1. Uvod

Genetika je sodobna, hitro razvijajoča se znanost, ki dnevno prihaja do novih spoznanj. Tesno je povezana z drugimi naravoslovnimi vedami in je skupaj z njimi postala del našega vsakdana. V mislih imamo gensko spremenjeno hrano in organiz-

Matematično znanje za poučevanje

Pregledni znanstveni članek

UDK 37-057.875

KLJUČNE BESEDE: bodoči učitelji, matematično znanje za poučevanje, podkoncepti, poučevanje učiteljev, didaktično znanje vsebine

POVZETEK – Pomemben dejavnik izobraževanja učiteljev je njihova priprava na učinkovito poučevanje. Nerealno je pričakovati, da bodo v razred stopili kot strokovnjaki, zato smo z raziskavo želeli prikazati izzive, ki jim bodo na svoji poklicni poti izpostavljeni. Pomembna kompetenca vsakega učitelja je razstavljanje učnih ciljev na podkoncepte, ki predstavlja obliko specializiranega matematičnega znanja za poučevanje. Pomembna je za učenje iz lastnega poučevanja ter s tem tudi izboljšanje lastnih metod. Štiriintrideset bodočih učiteljev je reševalo naloge, ki imajo specifični učni cilj. Preizkusili so se v ocenjevanju, analiziranju in predvidevanju učenčevih odgovorov ter pokazali, da znajo opredeliti matematične podkoncepte učnih ciljev, ki so potrebni za učinkovito poučevanje.

Author review

UDC 37-057.875

KEYWORDS: mathematical knowledge for teaching, sub-concepts, pedagogical content knowledge, pre-service teacher education

ABSTRACT – An important factor in the education of pre-service teachers is their preparation for effective teaching. It is unrealistic to expect graduates to enter the classroom as expert teachers. Our goal is to show the challenges they will be exposed to. An important competence of every teacher is unpacking learning goals into sub-concepts, which represents a form of specialized mathematical knowledge for teaching. It is important for teachers to be able to learn from their teaching and thereby improve their own methods. Thirty-four pre-service teachers completed the tasks with a specific learning goal. They were tested in evaluating, analyzing and anticipating students' responses, and showing that they could identify mathematical sub-concepts of learning goals necessary for effective teaching.

1. Uvod

Znanje za poučevanje (angl. *Pedagogical Content Knowledge*, PCK) je znanje, ki ga učitelji potrebujejo za opravljanje dela (Shulman, 1986). PCK se nanaša na sposobnost učitelja, da pretvori vsebino v obliko, ki je pedagoško močna in prilagodljiva razlikam v sposobnostih in ozadju študentov. To znanje učitelje razlikuje od znanstvenikov. Gre bolj za organiziranost in uporabo tega znanja kot za kakovost in količino le-tega. Znanje izkušenih učiteljev je organizirano s perspektive poučevanja in se uporablja kot osnova za pomoč učencem, znanstvenikovo znanje pa je organizirano z raziskovalne perspektive in predstavlja podlago za izgradnjo novega znanja (Veal in MaKinster, 1999). Dodatno se zdi, da splošna načela didaktike niso nujno neposredno prenosljiva na različna predmetna področja, kar je za matematiko ugotovil DeBock s sodelavci (2007). Shulmanova opredelitev znanja za poučevanje (1986) je k splošnemu didaktičnemu in vsebinskemu znanju dodala pomembna načela – katere vsebine

Dr. Alenka Žbogar

Jezikovna pismenost in osnovnošolski pouk slovenščine

Pregledni znanstveni članek

UDK 373.014.2

KLJUČNE BESEDE: jezikovna pismenost, kulturna identiteta, medkulturni dialog, intra- in interkulturne kompetence, vzgoja za strpnost, učenje z(a) razumevanje(m)

POVZETEK – Z evropskim medkulturnim dialogom se na začetku 21. stoletja odpirajo nove smernice za ohranjanje kulturne identitete in spodbujanje jezikovne pismenosti. Pojmovanje jezikovne pismenosti se je v 20. stoletju spreminjalo od tako imenovane alfabetske pismenosti do leta 1950, funkcionalne pismenosti po letu 1950 in sodobnega razumevanja, ki vključuje procesnost pismenosti, kar pomeni, da jo razumemo kot celovito in večrazsežno zmožnost, proces, ki traja vse življenje. Jezikovno pismenost (zmožnost) tvorijo štiri sporazumevalne dejavnosti: poslušanje, govorjenje, branje in pisanje. Prispevek pojem definira ter ga aplicira na osnovnošolski pouk slovenščine, to je na spoznavno-sprejemne ter prenosniške dejavnosti. Osnovnošolski pouk slovenščine odpira vprašanja jezikovne in kulturne identitete ter spodbujanja medkulturnega dialoga, kar pomeni, da ob spodbujanju jezikovne pismenosti ne razvijamo le intra-, pač pa tudi interkulturne kompetence (ne le spoznavanja lastne kulture, pač pa tudi spoznavanje kultur drugih narodov), čemur služi aktiviranje in vključevanje individualne vpletenosti, vzgoja za strpnost do drugačnosti/tujosti ter učenje z(a) razumevanje(m).

Author review

UDC 373.014.2

KEYWORDS: linguistic literacy, cultural identity, intercultural dialogue, intra- and intercultural competences, teaching tolerance, learning by/for understanding

ABSTRACT – *At the beginning of the twenty-first century, European intercultural dialogue is opening new directions for the preservation of cultural identity and promotion of linguistic literacy. During the twentieth century, the concept of linguistic literacy changed: from alphabetic literacy up until 1950, functional literacy after 1950, and today's understanding, which includes procedural literacy, understood as a comprehensive and multidimensional capacity and process that lasts one's entire life. Linguistic literacy (or capacity) is created by four communicative activities: listening, speaking, reading, and writing. This article defines the concept and applies it to teaching Slovenian in primary schools; that is, to the cognitive activities of reception and transfer. Teaching Slovenian in primary schools raises the issues of linguistic and cultural identity and the promotion of intercultural dialogue, which means that the promotion of linguistic literacy develops not only intracultural competences, but also intercultural ones (not only familiarity with one's own culture, but also familiarity with cultures of others), which is served by activating and including individual involvement, teaching tolerance of difference and foreignness, and learning by/for understanding.*

1. Jezikovna pismenost, medkulturni dialog in strpnost do drugačnosti/tujosti

Živimo v izredno hiperaktivnem in zapletenem vsakdanu, ki se ohranja, pripoveduje in mitologizira prek vsakdanjih življenjskih obredov. Danes tako imenova-

Pripovedke kot motivacijsko sredstvo za filozofičnost z otroki

Pregledni znanstveni članek

UDK 398.2:373.2/3

KLJUČNE BESEDE: pripovedke, vrline, vrednote, filozofičnost, etika, kritično mišljenje

POVZETEK – Vrednote in vrline, s pomočjo katerih posameznik vzpostavlja odnos med socialnim in naravnim okoljem, so vedno bile, so in bodo vitalnega pomena za preživetje posameznika in celotne človeške družbe, zato se zastavlja vprašanje, kako doseči spoznavo le-teh in tudi njihovo kritično presojo. Pripovedke predstavljajo eno izmed orodij za razvijanje besednega zaklada in jezika na splošno, a sistematična uporaba pravljic, kot orodje za razvijanje mišljenja, moralnih odličnosti ter vrednot, pomeni inovativni pristop v izobraževanju in vzgoji otroka (in starša) tako v dobrega človeka kot v dobrega državljana. Če si dovolimo narediti korak naprej, je poskus vpeljati etiko z otroki, kritično raziskovanje ali še širše filozofičnost v vrtec in v osnovne šole. V pričujočem članku smo tako v prvem delu predstavili razloge, zakaj bi filozofičnost, ki jo beremo kot spodbujanje lastnega (kritičnega) raziskovanja in razmišljanja oziroma raziskovanja vrlin in vrednot, vpeljali v obdobje predšolskih otrok in obdobje otrok prvega triletja. V drugem delu pa smo predstavili metodo, kako lahko to storimo, če uporabimo pripovedke kot motivacijsko sredstvo.

Author review

UDC 398.2:373.2/3

KEYWORDS: tales, virtues, values, philosophical reflection, ethics, critical thinking

ABSTRACT – Moral qualities or the virtues and values that help an individual establish a relationship between the social and natural environment have always been, and will continue to be of vital importance for the survival of the individual and human society; this is why it is desirable that children become acquainted with these qualities and learn how to judge them. Tales represent one of the tools for the development of vocabulary and language in general. The systematic use of fairy-tales as a tool for developing thinking, moral excellence and values, however, represents an innovative approach to the education and upbringing of the child (and his parents) to make him both a good human being and an exemplary citizen. If we allow ourselves a step forward: the attempt is to introduce ethics with children, critical research or, even wider, philosophical reflection in kindergartens and primary schools. In the first part of the paper, we present the reasons why philosophical reflection, which we see as encouraging one's own (critical) research and thinking as well as research into virtues and values, should be introduced to pre-school and first-triad school-children. In the second part, we present a method for achieving this by using tales as a means of motivation.

1. Uvod

Vpeljava filozofije za otroke je v Sloveniji in v svetu v porastu, a postopna. To pomeni, da v nekaterih državah že predstavlja stalno prakso, v drugih je še vedno predmet razprave. Vendar, tudi ko govorimo o vpeljani praksi filozofije za otroke, so njen domet starejši otroci. Poskusi vpeljave filozofičnosti med mlajše otroke so obstajali že konec osemdesetih let s članki Borstnerja, a so se nanašali na šoloobvezne

Dr. Katja Košir

Odnosi z vrstniki in učitelji ter njihov pomen za šolsko prilagojenost

Pregledni znanstveni članek

UDK 37.064.2/.3

KLJUČNE BESEDE: vrstniški odnosi, odnosi z učitelji, raziskave, učenci, učna uspešnost, šolska prilagojenost

POVZETEK – Prispevek predstavlja celosten pregled raziskovanja socialnih odnosov v šolskem kontekstu ter njihove povezanosti z učnimi spremenljivkami. Najpomembnejši obliki odnosov, ki jih učenci vzpostavljajo v šoli in ki predstavljajo pomemben vidik šolske prilagojenosti, so odnosi z vrstniki ter odnosi z učitelji. Ta dva sistema odnosov sta običajno pozitivno povezana: učenci, ki oblikujejo bolj pozitivne odnose z učitelji, so bolj sprejeti pri vrstniški skupini. V prispevku so predstavljene različne razlage povezanosti med vrstniškimi odnosi in odnosi z učitelji ter obojega z učno uspešnostjo. Navedeni so ključni izsledki raziskav, ki podpirajo različne interpretacije narave povezanosti med temi tremi spremenljivkami. Ti kažejo, da so socialne in učne spremenljivke med seboj povezane, moč povezanosti pa je odvisna tudi od razvojnega obdobja učencev oziroma od norm, ki se v vrstniški skupini oblikujejo v zvezi z učenjem in učnimi dosežki.

Author review

UDC 37.064.2/.3

KEYWORDS: peer relations, relations with teachers, research, students, academic achievement, school adjustment

ABSTRACT – The article presents a comprehensive overview of the research into social relations in the school context and their correlation with academic variables. The most important forms of relations that students establish in school are peer relations and relations with teachers. These two relationship systems represent an important aspect of school adjustment and correlate positively: pupils that form positive relations with their teachers are better accepted by their peers. There exist different explanations of the positive connection between peer relations and relations to teachers, and both of these to academic achievement. The key research findings that support different interpretations of the nature of correlation between these three variables are also summarized. They show that social and academic relations correlate. The strength of this connection, however, depends also on pupils' developmental period or on the norms that are formed in the peer group regarding learning and academic achievement respectively.

1. Uvod

Po Hartupu (1996) so otroci in mladostniki vpleteni v dve vrsti socialnih odnosov:

- vertikalni odnosi: so odnosi, ki jih učenec vzpostavlja z osebami, ki imajo več znanja in socialne moči od njega; tak je na primer odnos učitelj–učenec;
- horizontalni odnosi: so odnosi z osebami, ki imajo enako stopnjo socialne moči in je zanje značilna vzajemnost in pričakovanje enakosti; takšni so odnosi z vrstniki.

Državlјanska in domovinska vzgoja danes

Pregledni znanstveni članek

UDK 37.016:172

KLJUČNE BESEDE: državljanska in domovinska vzgoja, nacionalizem, kozmopolitstvo, kolektivne identitete

POVZETEK – V razpravah o šolstvu v Evropi je tematika državljanske vzgoje vedno bolj v ospredju. Pri nas se tej diskusiji pridružuje tudi tematika patriotizma oziroma domovinske vzgoje, katere prisotnost je sicer poudarjena ciklično (ponavadi še posebej v predvolilnem času). Tovrstni diskusiji pa smo bili priča tudi v zadnjem času, predvsem ob “posodabljanju” osnovnošolskega predmeta državljanska vzgoja in etika (državlјanska in domovinska vzgoja ter etika), tako v vsebinskem smislu kakor tudi pri poimenovanju predmeta (kar se je zgodilo v letu 2008), pa tudi razmislekom o uvedbi in okrepitvi teh vsebin na vse druge ravni slovenskega šolstva. Zdi se, da je v središču protislovij o domovinski vzgoji razumevanje koncepta državljanske vzgoje (predvsem v njunem relacijskem smislu oziroma konceptualizaciji njunega hierarhičnega razmerja). Kaj je torej državljanska vzgoja, kako razumemo domovinsko vzgojo? Kljub temu, da patriotizem sam po sebi ne pomeni nekaj slabega, bomo skušali pokazati omejitve pretiranega poudarjanja patriotizma s pomočjo identitetne formacije, ki pa lahko upočasnijo učinkovitost “vzpostavljanja” nove (širše) identitete.

Author review

UDC 37.016:172

KEYWORDS: citizenship education, patriotic education, nationalism, cosmopolitanism, collective identities

ABSTRACT – In today’s discussions on education in Europe, the theme of citizenship education is at the forefront. In Slovenia, the theme of patriotism or patriotic education is present in such discussions and particularly emphasized during pre-election times. Discussions about the reconstruction of the compulsory subject Citizenship Education and Ethics include considerations about strengthening the patriotic themes at all levels of public education (not only within Citizenship and Patriotic Education and Ethics) and also about the renaming of the subject (which happened in 2008 – patriotic was added). It seems that the central point of contention about patriotic or citizenship education is the understanding of citizenship education (meaning in particular the conceptualization of their hierarchical relationship). Therefore the question what is citizenship and what is patriotic education? Despite the fact that patriotism does not necessarily mean something problematic, we have tried to point out the limitations of exaggerating or emphasizing patriotism (in connection with identity formation), which could slow down the effectiveness of “re-establishing” a new and wider identity.

1. Uvod

V Evropi smo zadnja desetletja priča družbenim in političnim spremembam, ki so vplivale na “preporod” koncepta državlјanstva tako v politični teoriji kakor tudi na širšem področju družbenih ved (Sardoč, 2011). Zato je v razpravah o šolstvu v Evropi v ospredju tudi tema, ki jo navadno označujemo z izrazom “državlјanska vzgoja” (Justin in Sardoč, 2003; Sardoč, 2005). V razpravah o šolstvu, in pogosto širše, je tudi tema patriotizma oziroma domovinske vzgoje. Slednjemu smo bili priča ponovno v zadnjem času ob “posodabljanju” osnovnošolskega predmeta državljanska vzgoja in

Dr. Ana Kozina, Mojca Rožman, dr. Tina Vršnik Perše, dr. Tina Rutar Leban

Napovedna vrednost različnih ocen šolske klime za dosežke v raziskavah TIMSS

Pregledni znanstveni članek

UDK 37.3/.5.062

KLJUČNE BESEDE: šolska klima, učni dosežki, osnovna šola, srednja šola

POVZETEK – V prispevku se s pomočjo baz raziskav TIMSS ukvarjamo z razliko v ocenah šolske klime med ravnatelji in učitelji srednjih šol in s primerjavo napovednih vrednosti teh ocen šolske klime v osnovnih in srednjih šolah. Cilj je ugotoviti, zakaj obstajajo med učitelji in ravnatelji srednjih šol pomembne razlike v oceni šolske klime ter katere so značilnosti šolske klime, ki jih ti učitelji in ravnatelji najbolj različno ocenjujejo. Zanimalo nas je, čigava ocena šolske klime je boljši napovednik dosežkov dijakov in učencev ter kako se napovedne vrednosti šolske klime razlikujejo od osnovne do srednje šole. Ugotovili smo, da se učitelji in ravnatelji najbolj razlikujejo v ocenah učiteljevega razumevanja šolskih kurikularnih ciljev ter ocenah možnosti učiteljev za strokovni razvoj ter da ima za dosežke najvišjo napovedno vrednost ocena ravnateljev, nato učiteljev in nazadnje dijakov in učencev. Rezultati so pokazali, da se ocene pozitivne šolske klime učiteljev in ravnateljev na srednjih in na osnovnih šolah pozitivno povezujejo z visokimi dosežki dijakov in učencev ter da se, ravno nasprotno, ocene pozitivne šolske klime dijakov in učencev povezujejo z nižjimi dosežki dijakov in učencev.

Author review

UDC 37.3/.5.062

KEYWORDS: school climate, academic achievement, elementary school, secondary school

ABSTRACT – The article presents the difference in the evaluation of the school climate when performed by secondary schools principals or by teachers. This and the comparison of predictive values of these evaluations of the school climate were carried out with the help of the TIMSS research base. The goal of the study was to find out why there were such differences in the evaluation of the school climate as well as its characteristics, which the principals tended to assess differently from the teachers. We wanted to find out whose evaluation was the best predictor of student achievement, and also how the predictive values of the school climate differed with regard to the school level, i.e. the elementary vs. secondary school. We established that teachers and principals differed most in the assessment of the teacher's understanding of school curricular goals and the support of teachers' professional development. The highest predictive value for achievement had the principals', which was followed by teachers' and finally students' evaluation of school climate. The results showed that the evaluation of a positive school climate performed by teachers and principals at primary and secondary level correlated positively with high student achievement while the opposite was true for the evaluation of a positive school climate performed by students, which correlated with lower student achievement.

1. Uvod

V teoretičnem uvodu bomo najprej opredelili šolsko klimo, nato bomo opredelili, kako jo merimo v TIMSS raziskavah, katerih podatke smo uporabili v analizah, zaključili pa bomo s povezavami med šolsko klimo in dosežki učencev in dijakov.

Dr. Vesna Novak, Jerneja Šifrer, dr. Polona Šprajc

Pripravljenost študentov za sodelovanje v kariernem centru fakultete

Pregledni znanstveni članek

UDK 331.535:378

KLJUČNE BESEDE: karierni center, zaposlovanje, študenti, sodelovanje s podjetji

POVZETEK – Opažamo, da večina mladih začne o svoji karieri razmišljati prepozno, kar je eden izmed vzrokov, da si po končanem izobraževanju težko najdejo zaposlitev. Glede na dejstvo, da se v javnem sektorju soočamo z omejevanjem sredstev, smo v članku preučevali pripravljenost študentov za sodelovanje v kariernem centru. V ta namen je bila izvedena tudi raziskava med rednimi študenti bolonjskega dodiplomskega študija na Fakulteti za organizacijske vede. Ugotovili smo, da so študenti pripravljeni sodelovati v kariernem centru, v največji meri zato, ker menijo, da jim bo to koristilo pri zaposlitvi. Večina študentov je pripravljena v okviru kariernega centra volontersko sodelovati s podjetji na različnih projektih. S proučitvijo strokovnih podlag smo opozorili na probleme, s katerimi se srečujejo mladi po končanem študiju, in predstavili prednosti, ki bi jih sodelovanje študentov v kariernem centru prineslo sodelujočim v zunanjem in notranjem okolju fakultete.

Author review

UDC 331.535:378

KEYWORDS: career centre, employment, students, cooperation with companies

ABSTRACT – *We can observe that young people mainly begin to consider their career too late, which is one of the reasons why they have difficulties finding employment after completing their studies. Given the fact that the public sector is being confronted with increasingly restricted funds, we have investigated how willing students are to become members of, and actively participate in the Faculty career centre. The survey was performed among regular students of Bologna graduate study programmes at the Faculty of Organizational Sciences. We have discovered that most of the students are willing to participate in the career centre mainly because they believe this would benefit them with regard to their future employment. Most students are ready and willing to do volunteer work in companies on different projects within the framework of the career centre. Based on the theoretical background, the paper pays attention to the problems of youth employability after graduation and presents the advantages of the participation of students in the Faculty career centre to all who are involved both in the Faculty's external and internal environment.*

1. Uvod

Za današnje obdobje je najbolj značilno spreminjanje. Hiter tehnološki razvoj, velika konkurenca, globalizacija in podobni trendi narekujejo dinamične razvojne cilje podjetij. Zato je njihova prednostna naloga zagotoviti kakovostno kadrovsko strukturo, ki naj bo usmerjena predvsem v zagotavljanje povečanja produktivnosti, učinkovitosti, kreativnosti in inovativnosti. Da je prav ustvarjalnost eden izmed imperativov sodobnega poslovanja, meni tudi Starčeva (2007, str. 1734), ki pravi, da bi “moralo dati vodstvo vsakemu zaposlenemu priložnost, da svobodno proizvaja ideje in ino-

A school's role in the population policy implementation programme

Pregledni znanstveni članek

UDK 37.064.1:173

KLJUČNE BESEDE: pedagoška kultura staršev, populacijska politika, kompetence

POVZETEK – V prispevku prikazujemo operacionalizacijo ciljev populacijske edukacije kot pomembnega dejavnika populacijske politike, ki preko ukrepov nematerialne narave predvideva širjenje znanja o družinskem življenju in reafirmacijo ter modernizacijo svetovalne funkcije institucionalnega sistema. Avtorica razpravlja o vlogi šole pri realizaciji dela populacijske politike, ki se nanaša na razvoj pedagoške kulture staršev. Odgovarja tudi na vprašanje, katere kompetence želijo starši pridobiti v okviru sodelovanja s šolo. Da bi ugotovila, kakšna so tovrstna pričakovanja staršev, je izvedla empirično raziskavo, v okviru katere je anketirala 709 družin v Vojvodini v Srbiji. Ugotavlja, da rezultati predstavljajo dobro osnovo za oblikovanje programov populacijske edukacije.

Author review

UDC 37.064.1:173

KEYWORDS: parents' pedagogical culture, population policy, competencies.

ABSTRACT – The paper presents the implementation of population educational objectives as an important form of the population policy which provides measures of a non-material nature to broaden knowledge about family life, promote healthy family life as well as reaffirm and modernise the advisory function of the institutional system. The paper generally elaborates on the role of school in the implementation of the population policy programmes related to the development of the pedagogical culture of parents, as well as provides a clear answer to what competencies parents would like to acquire or improve through the participation in the programme of cooperation with the school. In order to evaluate expectations of parents in the process of cooperation with the school, a survey was conducted with a sample of 709 families in Vojvodina (Serbia).

1. Introduction

During the last decades of the twentieth century, the process of transition in the countries of the former socialist system led to major social changes, political and economic crises as well as wars, which directly affected the family, its functions, dynamics, structure, adaptability, functionality and systems of values. Starting from the fact that the nature of a society significantly determines the basic characteristics of the family existing in it Living conditions in a given society and the time determine the size and type of the family, its structure and role in the society as well as the roles among individual family members. Socio-economic relations have a significant impact not only on individual functions and forms of a family organisation, but also on family relationships, imparting certain characteristics of living conditions that prevail in a given society and the time both from the viewpoint of its interaction relations and

Model notranjih institucionalnih evalvacij na Univerzi v Mariboru

Strokovni članek

UDK 005.336.3:378

KLJUČNE BESEDE: visoko šolstvo, kakovost, samo-
evalvacija, zunanja evalvacija, notranja evalvacija

POVZETEK – V članku smo prikazali uvajanje menedžmenta kakovosti v visokem šolstvu ter podali splošne podatke o evalvacijah v visokem šolstvu. Prikazan je izvirni model notranjih institucionalnih evalvacij na Univerzi v Mariboru. Model je potrjen z raziskavo, ki temelji na praktičnih primerih, podkrepjenih z ustrežno teorijo in izkušnjami iz primerov dobre prakse. Opisani so posamezni segmenti (pričetek evalvacijskega postopka, zahtevana dokumentacija visokošolskega zavoda, obisk evalvacijske komisije, poročilo o notranji evalvaciji ...) kot prispevek k izboljšanju in razvoju menedžmenta kakovosti na Univerzi v Mariboru. Prikazana so spoznanja in rezultati na praktičnem primeru pilotnega projekta notranje institucionalne evalvacije. Podana je utemeljitev vpeljave notranjih institucionalnih evalvacij na Univerzi v Mariboru, ki se bo pozitivno izkazala ob neodvisni zunanji institucionalni evalvaciji posameznega visokošolskega zavoda. Rezultati bodo pripomogli k izboljšanju nadaljnjega načrtovanja in izvajanja dejavnosti v okviru notranjih evalvacij na Univerzi v Mariboru.

Professional paper

UDC 005.336.3:378

KEYWORDS: higher education, quality, self-evaluation, external evaluation, internal evaluation

ABSTRACT – The article describes the implementation of quality management in higher education and offers general data on the evaluation in higher education. We show an original model of internal institutional evaluations carried out at the University of Maribor. The model has been positively tested in a research and is underpinned with theory and experience from examples of good practice. The individual segments (initiation of the evaluation procedure, required documentation of the institution, evaluation committee visit, internal evaluation report ...) are to be understood as a contribution to the improvement and development of quality management at the University of Maribor. The article presents the findings and results based on a practical example, i.e. internal institutional evaluation pilot project. The implementation of internal institutional evaluations at the University of Maribor is being substantiated, which can be of value for independent external institutional evaluation of individual higher education institution. The results will contribute to the further improvement of planning and performing the activities within the framework of internal evaluations at the University of Maribor.

1. Uvod

Najrazličnejši sistemi menedžmenta kakovosti in izboljševanja se na področju visokega šolstva vzpostavljajo že od srede osemdesetih let, do pravega razmaha pa je prišlo sredi devetdesetih let prejšnjega stoletja. Vprašanja kakovosti, kulture kakovosti in zavesti o pomenu kakovosti igrajo v zadnjem času pomembno vlogo pri oblikovanju smernic za evropski visokošolski prostor. Menedžment kakovosti, vzpostavitev primernih mehanizmov za zagotavljanje kakovosti ter medsebojno priznava-